

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO, MAISTO ŪKIO IR KAIMO PLĖTROS
ĮSTATYMO NR. IX-987 2, 4, 7, 8 IR 13 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR SU
JUO SUSIJUSIŲ ĮSTATYMŲ PAKEITIMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamentas ir Taryba priėmė direktyvą (ES) 2019/633 dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje, kurios nuostatos buvo perkeltos į Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymą (toliau – NPPDĮ). Prieš pavedant NPPDĮ nuostatų priežiūros funkciją VšĮ Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros (toliau – VšĮ KVRPA), žemės ūkio ministro 2019 m. birželio 13 d. įsakymu Nr. 3D-368 buvo sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė, kuri vertino galimybę paskirti NPPDĮ priežiūros funkciją vienai iš šių institucijų ar įstaigų: VšĮ KVRPA, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai (toliau – Konkurencijos taryba) ar naujai biudžetinei įstaigai. Konkurencijos tarybai nepritarus šiam siūlymui ir atsižvelgiant į tai, kad pagal Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 5 str. 2 d. 2 p. viešosioms įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė, gali būti suteikiami įgaliojimai atlikti funkcijas šio įstatymo 6 straipsnio 2, 3 ir 4 punktuose nustatytoje viešojo administravimo srityse, kai tokie įgaliojimai yra tiesiogiai susiję su viešosios įstaigos tikslais ir kai nėra valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų, kurioms šie įgaliojimai gali būti suteikti, buvo priimtas sprendimas NPPDĮ priežiūros funkciją pavesti VšĮ KVRPA, su tikslu ateityje šią funkciją perduoti biudžetinei įstaigai.

Atitinkamai Lietuvos Respublikos ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo (toliau – Pieno įstatymas) nuostatų priežiūra VšĮ KVRPA buvo perduota 2018-10-01 pertvarkius VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūrą į VšĮ KVRPA.

Siekdamas išgryninti Žemės ūkio ministerijos valdymo srityje veikiančių viešųjų įstaigų, kurių dalininkė ar savininkė yra valstybė, funkcijas ir priimti sprendimus dėl institucijų, kurios vykdo ūkio subjektų veiklos priežiūrą, funkcijų optimizavimo, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras 2022 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. 3D-81 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudarė darbo grupę (toliau – Darbo grupę).

Kaip ir numatyta Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. 495 „Dėl Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių ir Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių įgyvendinimo veiksmų plano patvirtinimo“ (toliau – Gairės) 5 ir 6 punktuose, Darbo grupė įvertino galimybę VšĮ KVRPA vykdomas viešojo administravimo funkcijas, susijusias su NPPDĮ ir Pieno įstatymo nuostatų priežiūra, perduoti esamoms Žemės ūkio ministerijai pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms, tačiau neradusi funkcijų sinergijos ir atsižvelgdama į tai, kad VšĮ KVRPA vykdomos funkcijos būtų nebūdingos esamoms biudžetinėms įstaigoms pagal jų steigimo paskirtį, priėmė sprendimą atsisakyti tokios galimybės.

Atsižvelgdama į tai, 2022-06-14 vykusio pasitarimo metu Darbo grupė pasiūlė dvi galimas alternatyvas: 1 alternatyva – iš naujo apsvarstyti galimybę NPPDĮ ir Pieno įstatymo nuostatų priežiūros funkcijas perduoti Konkurencijos tarybai arba Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai (toliau – VMVT) ir 2 alternatyva – neradus sutarimo su Konkurencijos taryba ir VMVT, siūlyti pertvarkyti VšĮ KVRPA į Žemės ūkio ministerijai pavaldžią biudžetinę įstaigą, kuriai būtų pavestos VšĮ KVRPA viešojo administravimo funkcijos ir kitos VšĮ KVRPA vykdomos funkcijos (trumpos grandinės, konsultavimas ir kt.). Tuo pačiu Darbo grupė pasiūlė VšĮ KVRPA funkcijas, susijusias su eksporto skatinimu, parodų organizavimu ir intervenciniais pirkimais, kurios būtų nebūdingos biudžetinei įstaigai, perduoti VšĮ „Ekoagros“, kurioje Žemės ūkio ministerijai pavesta įgyvendinti valstybės, kaip šios įstaigos savininkės, turtines ir neturtines teises ir pareigas, arba kitai įstaigai.

Atsižvelgdama į Darbo grupės siūlymus, Žemės ūkio ministerija 2022-07-27 raštu Nr. 2D-2184(12.162E) kreipėsi į Konkurencijos tarybą, o 2022-08-29 raštu Nr. 2D-2450(12.162E) – į VMVT su siūlymu grįžti prie diskusijų dėl galimybės VŠĮ KVRPA vykdomas ūkio subjektų priežiūros funkcijas – NPPDĮ ir Pieno įstatymo nuostatų priežiūrą perduoti Konkurencijos tarybai arba VMVT. Atsakydama Konkurencijos taryba 2022-08-11 raštu Nr. (2.30Mr-43) 6V-1019 informavo, kad nuosekliai laikosi savo 2019-12-02 rašte Nr. (11.2-36)6V-2193 jau išdėstytos pozicijos, kad nėra tinkama institucija vykdyti NPPDĮ ir Pieno įstatymo priežiūros, nes tai nesukurtų sinergijos tarp Konkurencijos tarybos jau atliekamų funkcijų ir turimų išteklių bei neigiamai paveiktų šiuo metu atliekamas Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo priežiūros funkcijas. VMVT taip pat nesutiko atnaujinti diskusijų (2022-09-02 raštas Nr. B6-11.19)-2330), nes jos manymu, tai prieštarautų VMVT teisės aktais nustatytiems tarnybos veiklos tikslams ir nebūtų užtikrinti 2019 m. balandžio 17 d. direktyvos (ES) 2019/633 dėl įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje 32 pastraipoje nustatyti reikalavimai, kad paskirstosios vykdymo institucijos turi turėti reikiamus išteklius ir ekspertines žinias.

Įvertinus tai, kad nebuvo rastas sutarimas su Konkurencijos taryba ir VMVT, priimtas sprendimas (Darbo grupės 2 alternatyva) pertvarkyti VŠĮ KVRPA į Žemės ūkio ministerijai pavaldžią instituciją – biudžetinę įstaigą prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – Žemės ūkio ministerijai pavaldi biudžetinė įstaiga), kuriai būtų pavestos VŠĮ KVRPA viešojo administravimo funkcijos ir kitos jos vykdomos funkcijos (trumpos grandinės, konsultavimas ir kt.).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad numatoma viešosios įstaigos pertvarka į biudžetinę įstaigą, neprieštarautų ir naujiems Vidaus reikalų ministerijos rengiamiems Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo Nr. I-1113 pakeitimo įstatymo projektams. Šių įstatymų projektų pakeitimuose kaip tik ir siekiama tobulinti viešojo sektoriaus institucinę sąrangą (institucijų tinklą) ir viešojo valdymo procesus, nustatant aiškesnius kriterijus juridinio asmens teisinei formai parinkti, t. y. siūloma nustatyta, kad viešosios įstaigos teisinė forma pasirenkama, siekiant tenkinti viešuosius interesus teikiant viešąsias paslaugas ir (ar) vykdant kitą visuomenei naudingą veiklą, o biudžetinės įstaigos – atlikti viešojo administravimo, viešųjų paslaugų teikimo ar kitas funkcijas, kurios priskirtinos valstybės politikos tam tikrose (valstybės veiklos, ministrams pavestose valdymo ar visuomeninio gyvenimo) srityse formavimui ar įgyvendinimui.

Pažymėtina, kad pagal Gairių 14.1 papunktį viešojo sektoriaus įstaigos teisinė forma – biudžetinė įstaiga – pasirenkama, kai daugiau nei 1/2 viešojo sektoriaus įstaigos funkcijų (ar siūlomai įsteigti viešojo sektoriaus įstaigai numatomų funkcijų) yra viešojo administravimo veikla. Pagal Darbo grupei teiktus duomenis iš 80 VŠĮ KVRPA patvirtintų etatų, 47 etatai priskirtini kaip vykdantis viešojo administravimo funkcijas. Atsižvelgiant į Valstybės tarnybos įstatymo nuostatas, pertvarkius VŠĮ KVRPA į Žemės ūkio ministerijai pavaldžią biudžetinę įstaigą, viešojo administravimo funkcijų vykdymas turėtų būti pavestas ne bet kuriems biudžetinės įstaigos darbuotojams, o tik valstybės tarnautojams (Valstybės tarnybos įstatymo 2 str. 11 d.), kuriems taikomi Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 4 straipsnyje nustatyti nepriekaištingos reputacijos ir to paties įstatymo 3 straipsnyje – pagrindiniai valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principai. Tokiu būdu užtikrinant skaidrą, nešališką ir teisingą viešojo administravimo funkcijų vykdymą.

Sprendžiant klausimą dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijų tęstinumo užtikrinimo ir darbuotojų kompetencijų išsaugojimo naujoje biudžetinėje įstaigoje, atkreiptinas dėmesys į tai, kad NPPDĮ ir Pieno įstatymo nuostatų priežiūrą VŠĮ KVRPA vykdo 2 skyriai, kuriuose iš patvirtintų 24 etatų užimti yra tik 10. Pažymėtina, kad ir dabar viešojo administravimo funkcijos, susijusios su ūkio subjektų veiklos priežiūra, pagal Viešojo administravimo įstatymą turėtų būti pavestos vykdyti tiems VŠĮ KVRPA darbuotojams, kuriems pagal Viešojo administravimo įstatymo 7 str. 4 d. taikomi Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme nustatyti nepriekaištingos reputacijos ir įstaigos vadovo nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai, kurie užtikrintų tinkamą jiems pavestų funkcijų įgyvendinimą. Atitinkamai esami VŠĮ KVRPA darbuotojai, norintys tęsti darbą naujoje

biudžetinėje įstaigoje, turės galimybę dalyvauti naujos biudžetinės įstaigos skelbiamuose konkursuose valstybės tarnautojo pareigoms užimti, kaip privalumą turėdami patirtį ir kompetenciją atliekant minėtas funkcijas, nes nepriekaištingos reputacijos reikalavimus jau dabar jie turėtų atitikti.

Dėl galimai mažesnio darbuotojų atlygio naujoje biudžetinėje įstaigoje ir rizikos nepritraukti naujų specialistų į neužimtus etatus, atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu VŠĮ KVRPA darbuotojų atlygis yra panašus į atitinkamas funkcijas vykdančių darbuotojų biudžetinėse įstaigose, kadangi beveik visos VŠĮ KVRPA funkcijos yra finansuojamos iš valstybės biudžeto. 2022 m. duomenimis VŠĮ KVRPA uždirbtos komercinės veiklos pajamos sudarė tik apie 3 proc. visų gautų įstaigos pajamų, t. y. iš 13,9 mln. Eur (iš jų 8,2 mln. Eur iš VB ir 5,7 mln. Eur iš ES) gautų pajamų tik 394 tūkst. Eur sudaro pajamos iš komercinės veiklos. Šios dienos duomenimis VŠĮ KVRPA beveik visa apimtimi yra išlaikoma iš valstybės biudžeto asignavimų ir įgyvendina valstybės pavestas funkcijas, t. y. visos VŠĮ KVRPA vykdomos funkcijos pavestos įstatymais. Atitinkamai pertvarkius VŠĮ KVRPA į biudžetinę įstaigą, jos finansavimas iš valstybės biudžeto asignavimų išliktų toks pat ir papildomų asignavimų naujos biudžetinės įstaigos išlaikymui nereikėtų. Tuo pačiu įstaigos paskirtis atitiktų jos kaip biudžetinės įstaigos apibrėžtį (Biudžetinių įstaigų įstatymo 2 straipsnio 1 dalis).

Darbo grupė taip pat pritarė, kad ši pertvarka ir naujos biudžetinės įstaigos įsteigimas, ateityje galėtų būti pagrindas konsoliduoti visos maisto grandinės ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijas vienoje institucijoje, taip optimizuojant priežiūros funkcijų paskirstymą ir įgyvendinant Vyriausybės sprendimus (2018-12-12 pasitarimo protokolas Nr. 55). Taip pat tolesniu etapu galėtų būti sprendžiamas ir Žemės ūkio ministerijai, kaip politikos formuotojai, nebūdingų funkcijų, susijusių su tautinio paveldo produktų valstybinės apsaugos srityje sertifikavimu ir kt., perdavimo minėtai naujai biudžetinei įstaigai klausimas.

Pažymėtina ir tai, kad pertvarkius VŠĮ KVRPA į biudžetinę įstaigą ir atskyrus žemės ūkio ir maisto produktų eksporto skatinimo funkciją bei ją perdavus VŠĮ „Ekoagros“, būtų sumažinta klaidų, apgaulių ir kitų neteisėtų veikų rizika, tuo būdu, jog tos pačios įstaigos vieno skyriaus darbuotojai organizuoja parodas, muges verslo misijas, padeda eksporto skatinimo klausimais įmonėms, parduodančioms žemės ūkio ir maisto produktus, kito – kontroliuoja, kaip šie subjektai laikosi NPPDĮ ir Pieno įstatymo nuostatų įgyvendinimo.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Viešojo administravimo įstatymą valstybės įmonės viešojo administravimo veiklą turėtų vykdyti tik Viešojo administravimo įstatymo 6 straipsnio 2 ir 3 punktuose nustatytose viešojo administravimo srityse, t. y. joms gali būti pavesta tik priimti administracinius sprendimus ar teikti administracines paslaugas, tačiau negali būti pavesta vykdyti administracinio reglamentavimo, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūros (įstatymo normoje „kontrolė“ suprantama kaip teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūra) ar viešųjų paslaugų teikimo administravimo, Darbo grupė pasiūlė po reorganizavimo įsteigiamos naujos valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro viešojo administravimo funkcijas, kurios susijusios su ūkio subjektų priežiūra, – nustatytas Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatyme ir Lietuvos Respublikos melioracijos įstatyme – perduoti naujai steigiamai Žemės ūkio ministerijai pavaldžiai biudžetinei įstaigai.

Pažymėtina, kad Žemės ūkio ministerija dar 2020 m. svarstė galimybę melioracijos statinių valstybinę priežiūrą perduoti Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos, tačiau pati Nacionalinė žemės tarnyba informavo Žemės ūkio ministeriją, kad tinkamam naujai priskiriamų funkcijų įgyvendinimui (vykdymui) užtikrinti bus reikalingi ne tik papildomi žmogiškieji ištekliai (57 nauji etatai), bet taip pat ir papildomos finansinės lėšos – apie 1,05 mln. Eur. Tuo tarpu buvusioje valstybės įmonėje Valstybės žemės fonde melioracijos statinių valstybinę priežiūrą vykdė 11 atestuočių specialistų, kurių darbo užmokesčio fondas yra daug mažesnis.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad perdavus tiek melioracijos statinių valstybinę priežiūrą, tiek kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) atitikties vertinimą naujai Žemės ūkio ministerijos pavaldžiai biudžetinei įstaigai, atitinkamai būtų perduoti VI Žemės ūkio duomenų centre šiai funkcijai vykdyti patvirtinti etatai ir finansavimas bei pasiūlyta specialistams dalyvauti konkurse valstybės tarnautojo pareigoms užimti naujoje biudžetinėje įstaigoje.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, parengti šių įstatymų pakeitimo projektai: 1) Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo Nr. IX-987 2, 4, 7, 8 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo, 2) Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymo Nr. X-1207 5 straipsnio pakeitimo įstatymo, 3) Lietuvos Respublikos ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XII-1907 2 straipsnio pakeitimo įstatymo, 4) Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymo Nr. XIV-409 6 straipsnio pakeitimo įstatymo, 5) Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymo Nr. XII-336 2 straipsnio pakeitimo įstatymas, 6) Lietuvos Respublikos atsiskaitymo už žemės ūkio produkciją įstatymo Nr. VII-1422 14 straipsnio pakeitimo įstatymo, 7) Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo Nr. XI-626 15 straipsnio pakeitimo įstatymo, 8) Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo Nr. I-164 3¹ straipsnio pakeitimo įstatymo, 9) Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymo Nr. I-323 7 straipsnio pakeitimo įstatymo (toliau – įstatymų projektai).

Įstatymų projektais siūloma VšĮ KVRPA pertvarkyti į Žemės ūkio ministerijai pavaldžią biudžetinę įstaigą, kuriai būtų perduotos visos, išskyrus su eksporto skatinimu, parodų organizavimu ir intervenciniais pirkimais, šiuo metu vykdomos VšĮ KVRPA funkcijos. Naujai biudžetinei įstaigai taip pat būtų perduotos valstybės įmonės Žemės ūkio duomenų centro viešojo administravimo funkcijos, kurios susijusios su ūkio subjektų veiklos priežiūra. O VšĮ KVRPA funkcijos, susijusias su eksporto skatinimu, parodų organizavimu ir intervenciniais pirkimais, kurios būtų nebūdingos biudžetinei įstaigai, būtų perduotos VšĮ „Ekoagros“.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija. Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2022 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. 3D-81 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė. Tiesioginė rengėja – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos Turto ir viešųjų pirkimų skyriaus (vedėjas Karolis Tvaskus, tel. (8 5) 239 1227, el. p. karolis.tvaskus@zum.lt) patarėja Neringa Gujytė, tel. (8 5) 239 1109, el. p. neringa.gujyte@zum.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

LRV 2018 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 706 „Dėl Viešosios įstaigos Kaimo verslo ir rinkų plėtros agentūros steigimo ir valstybės turto investavimo“ buvo įsteigta VšĮ KVRPA ir pavesta Žemės ūkio ministerijai įgyvendinti valstybės, kaip VšĮ KVRPA savininkės, turtines ir neturtines teises ir pareigas. Nuo 2018-10-01 VšĮ KVRPA perduotos VĮ Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų rinkos reguliavimo agentūros ir Programos „Leader“ ir žemdirbių mokymo metodikos centro funkcijos, kurios yra įtvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymu, Lietuvos Respublikos tautinio paveldo produktų įstatymu, Lietuvos Respublikos ūkio subjektų, perkančių–parduodančių žalią pieną ir prekiaujančių pieno gaminiais, nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymu, Lietuvos Respublikos pluoštinių kanapių įstatymu ir kurios yra finansuojamos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis.

Nuo 2021-11-01 VšĮ KVRPA pavesta atlikti NPPDI nuostatų laikymosi priežiūrą. LRV, pritardama šiam įstatymui, protokoliniu sprendimu pavedė Žemės ūkio ministerijai peržiūrėti VšĮ KVRPA vykdomas viešojo administravimo funkcijas ir kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija parengti reikiamų teisės aktų pakeitimus, užtikrinančius, kad nuo 2022 m. liepos 1 d. šios įstaigos viešojo administravimo funkcijos būtų pavestos esančiai arba naujai biudžetinei įstaigai prie ministerijos.

Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) ir Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymais VĮ Žemės ūkio duomenų centrui pavestas funkcijas siūloma perduoti naujai steigiamai Žemės ūkio ministerijai pavaldžiai biudžetinei įstaigai.

VšĮ KVRPA funkcijas, susijusias su eksporto skatinimu, parodų organizavimu ir

intervenciniais pirkimais, kurios pavestos Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 4 straipsnio 4 dalies 1 ir 3 punktuose, siūloma perduoti VŠĮ „Ekoagros“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Siūloma pertvarkyti VŠĮ KVRPA į biudžetinę įstaigą prie Žemės ūkio ministerijos, kuriai būtų perduotos visos, išskyrus eksporto skatinimo, parodų organizavimo ir intervencinius pirkimus, šiuo metu vykdomos funkcijos. Atitinkamai VŠĮ KVRPA funkcijas, susijusias su eksporto skatinimu, parodų organizavimu ir intervenciniais pirkimais, kurios būtų nebūdingos biudžetinei įstaigai, perduoti VŠĮ „Ekoagros“, kurioje Žemės ūkio ministerijai pavesta įgyvendinti valstybės, kaip šios įstaigos savininkės, turtines ir neturtines teises ir pareigas, arba kitai įstaigai. Atsižvelgiant į tai, Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo projekto 2 straipsnio 3 ir 6 dalyse detalizuojama kokias pagalbos priemones, nustatytas Reglamente (ES) Nr. 1308/2013, ir toliau administruos nauja biudžetinė įstaiga, o kurios bus pavestos Vyriausybės įgaliotai įstaigai (VŠĮ „Ekoagros“). Naujų reikalavimų ir prievolių įgyvendinant minėto reglamento nuostatas nėra sukurama, tiesiog siekiant aiškumo detalizuojamos funkcijos kiekvienai įstaigai.

Pažymėtina, kad Vidaus reikalų ministerija (2022-12-23 rašto Nr. 1D-6710 2 pastaba), atsižvelgdama į tai, kad Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, jog viešosioms įstaigoms, kurių savininkė ar dalininkė yra valstybė, viešojo administravimo įgaliojimai gali būti suteikti įstatymu, tiesiogiai taikomu Europos Sąjungos teisės aktu, ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi, kai tame teisės akte nurodomi konkretūs viešojo administravimo įgaliojimai, o sprendimą dėl viešosios įstaigos, kuriai šie viešojo administravimo įgaliojimai bus suteikti, pavedama priimti Vyriausybei, pasiūlė įvertinti galimybę Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo projekte nenurodyti viešosios įstaigos „Ekoagros“ pavadinimo (vietoje viešosios įstaigos „Ekoagros“ įvardijimo galėtų būti vartojama abstraktesnė formuluotė „Vyriausybės įgaliota įstaiga“ ar pan.). Ši pastaba taikytina ir minėto įstatymo projekto 1 straipsnio 3 daliai, 3 straipsniui, 4 straipsniui. Įvertinusi Vidaus reikalų ministerijos 2022-12-23 raštu Nr. 1D-6710 pateiktą 2 pastabą, Žemės ūkio ministerija priėmė sprendimą Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo Nr. IX-987 2, 4, 7, 8 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto 2, 3 ir 4 straipsniuose, kuriais keičiami galiojančio įstatymo 4, 8 ir 13 straipsniai, neįvardyti konkrečių viešųjų įstaigų pavadinimų (VŠĮ „Ekoagros“ ir VŠĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba), o įrašyti bendrą formuluotę – Vyriausybės įgaliota įstaiga. Įgyvendindamas minėto įstatymo projekto nuostatas, žemės ūkio ministras teiks Vyriausybės nutarimus, kuriais bus pavedamos VŠĮ „Ekoagros“ įstatymo projekto 2 straipsnio 6 ir 7 dalyse bei 4 straipsnyje numatytos funkcijos, o VŠĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybai – įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalyje ir 5 straipsnyje numatytos funkcijos.

Lietuvos Respublikos žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo projekto 2 straipsnio 4 dalyje siūloma pripažinti netekusiu galios 4 straipsnio 4 dalies 5 punktą, kuriuo VŠĮ KVRPA buvo pavesta atlikti užsienio valstybių taikomų prekybos priemonių žemės ūkio ir maisto produktams analizę. Kaip ir išvadoje pažymėjo pati VŠĮ KVRPA, užsienio valstybių prekybos priemonių analizė yra papildoma veikla VŠĮ KVRPA atliekant kitas funkcijas ir ši funkcija nesukuria jokio galutinio rezultato ar produkto. Vidaus reikalų ministerija savo pastaboje (2022-12-23 1D-6710 1 pastaba) taip pat atkreipė dėmesį, kad funkcijos turi būti formuluojamos kaip nuolatinio (tęstinio) pobūdžio darbai (veiksmai), vengiant smulkių, vienkartinį darbų (veiksmų) vardijimo ir abstraktaus pobūdžio žodžių ar formuluočių (padeda, skatina, užtikrina, plėtoja, rūpinasi, dalyvauja rengiant, dalyvauja įgyvendinant, pagal kompetenciją ir pan.).

Atsižvelgiant į Finansų ministerijos (2022-12-23 ((2.120Mr-03)-5K-2218811)-6K-2207742) pastabą, kad Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo 4 straipsnį mokesčio lengvatą ar lengvatas nustato tik atitinkamų mokesčių įstatymai, reglamentuojantys tų mokesčių apskaičiavimo tvarką, todėl kitų sričių teisės aktuose mokesčius reglamentuojančių nuostatų

neturėtų būti, Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo projekto 3 straipsnyje įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 7 punktą siūloma pripažinti netekusiu galios.

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodyta, kad biudžeto asignavimų valdytojai privalo naudoti skirtus asignavimus savo vadovaujamos įstaigos programoms vykdyti, paskirstyti juos pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms ir kitiems subjektams, kuriems galimybė biudžeto lėšas gauti numatyta jų veiklos sritį reglamentuojančiuose įstatymuose, Strateginio valdymo įstatyme arba Vyriausybės nutarimuose, priimtuose vadovaujantis tiesiogiai taikomais Europos Sąjungos teisės aktais ir tarptautinėmis sutartimis, nustatančiais Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinės paramos, teikiamos Lietuvai, administravimo tvarką, programoms vykdyti. Atsižvelgiant į šią nuostatą, visos valstybės funkcijos, kurias šiuo metu vykdo pertvarkoma VŠĮ KVRPA ir VĮ Žemės ūkio duomenų centras, ir vykdytų būsima nauja biudžetinė įstaiga, bei galimybė šias funkcijas finansuoti valstybės biudžeto lėšomis yra įtvirtinama įstatymuose, kurie keičiami.

Vadovaujantis 2009 m. lapkričio 30 d. tarybos reglamentu (EB) Nr. 1217/2009, kuriuo sukuriamas žemės ūkio valdų pajamų ir ūkinės veiklos apskaitos duomenų rinkimo tinklas (toliau – ŪADT) Europos Sąjungoje, ŪADT tinklo pagalba Europos Sąjungos lygmeniu renkami tam tikri ekonominiai ūkio lygmens duomenys, siekiant patenkinti Bendrosios žemės ūkio politikos poreikius. Atsižvelgiant į tai, Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 13 str. 2 d. VĮ Žemės ūkio duomenų centrui nustatoma pareiga rinkti, kaupti ir apdoroti duomenis, apibūdinančius žemės ūkio produkcijos gamintojų ūkinę finansinę veiklą ir jos rezultatus ir perduoti juos Komisijai. Tuo pačiu nustatoma pareiga šiuos duomenis teikti Žemės ūkio ministerijai, kaip politikos žemės ūkio srityje formuotojai.

Atsižvelgiant į tai, kad nuo 2023 m. prasideda naujas Europos Sąjungos Bendrosios žemės ūkio politikos ir Bendrosios žuvininkystės politikos finansavimo laikotarpis, kurio įgyvendinimui yra rengiamos naujos finansavimui skirtos programos ir iš to kylantis poreikis sukurti nepriklausomų žemės ūkio konsultantų tinklą, į kurį įtraukiami konsultacijas teikiantys subjektai. Įvertinus VŠĮ KVRPA darbo patirtį vertinat ir akredituojant konsultantus ir konsultavimo įmones bei būsimos biudžetinės įstaigos funkcijas, susijusias su švietimo programų organizavimu, siūloma Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo 4 straipsnio 4 dalį papildyti punktu, pavedant naujai Žemės ūkio ministerijai pavaldžiai biudžetinei įstaigai atlikti konsultantų atitikties vertinimą bei konsultantų tinklo administravimą.

Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo Nr. I-164 3¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekte numatoma, kad kooperatinės bendrovės (kooperatyvus) žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais) pripažįsta ir išduoda pažymėjimą nauja biudžetinė įstaiga, bei vadovaudamasi Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka, inicijuoja kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) atitikties minėto įstatymo 3¹ straipsnyje nurodytiems reikalavimams patikras. Pakeitimu numatomas efektyvesnis ir greitesnis kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) pripažinimas žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais). Tuo pačiu, siekiama atsisakyti Žemės ūkio ministerijai nebūdingų funkcijų vykdymo – kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) pripažinimo žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais).

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų įstatymų projektų pasekmių nenumatoma.

Numatoma, kad priėmus Įstatymų projektus ir VŠĮ KVRPA pertvarkius į Žemės ūkio ministerijai pavaldžią biudžetinę įstaigą:

1) Žemės ūkio ministerijai pavaldi biudžetinė įstaiga pagal atliekamas funkcijas ir gaunamą finansavimą iš valstybės biudžeto atitiks biudžetinių įstaigų paskirtį viešajame sektoriuje, kaip ir numatyta Vidaus reikalų ministerijos rengiamuose Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo

Nr. I-1428 pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo Nr. I-1113 pakeitimo įstatymo projektuose.

2) Bus užtikrintas skaidrus, nešališkas ir teisingas viešojo administravimo funkcijų vykdymas, nes biudžetinėje įstaigoje viešojo administravimo funkcijų vykdymas bus pavestas valstybės tarnautojams, kuriems taikomi Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 4 straipsnyje nustatyti nepriekaištingos reputacijos ir Valstybės tarnybos įstatymo 3 straipsnyje – pagrindiniai valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principai.

3) VŠĮ KVRPA darbuotojai, norintys tęsti darbą naujoje biudžetinėje įstaigoje, turės galimybę dalyvauti naujos biudžetinės įstaigos skelbiamuose konkursuose valstybės tarnautojo pareigoms užimti, kaip privalumą turėdami patirtį ir kompetenciją atliekant minėtas funkcijas, nes nepriekaištingos reputacijos reikalavimus jau dabar jie turėtų atitikti.

4) Bus užtikrintas visų VŠĮ KVRPA ir perduodamų VĮ Žemės ūkio duomenų centro funkcijų tęstinumas, nesukuriant naujų teisinių reikalavimų ar administracinės naštos verslui ir žemės ūkio subjektams.

5) VŠĮ „Ekoagros“, perdavus VŠĮ KVRPA funkcijas, susijusias su eksporto skatinimu, parodų organizavimu ir intervenciniais pirkimais, būtų sumažinta klaidų, apgaulių ir kitų neteisėtų veikų rizika, tuo būdu, jog tos pačios įstaigos vieno skyriaus darbuotojai organizuoja parodas, muges verslo misijas, padeda eksporto skatinimo klausimais įmonėms, parduodančioms žemės ūkio ir maisto produktus, kito – kontroliuoja, kaip šie subjektai laikosi NPPDĮ ir Pieno įstatymo nuostatų įgyvendinimo.

6) Ši pertvarka ir naujos biudžetinės įstaigos įsteigimas, ateityje bus pagrindas konsoliduojant visos maisto grandinės ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijas vienoje institucijoje, taip optimizuojant priežiūros funkcijų paskirstymą ir įgyvendinant Vyriausybės sprendimus bei Žemės ūkio ministerijai atsisakius nebūdingų funkcijų, susijusių su tautinio paveldo produktų valstybinės apsaugos srityje sertifikavimu ir kt., jas perduoti naujai biudžetinei įstaigai.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektų priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų priėmimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus įstatymų projektus, kitų galiojančių įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose yra naujai apibrėžiamų sąvokų ar jas įvardijančių terminų, kurie patikslinti pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas, bus pateikti vertinimui ir aprobavimui Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus įstatymų projektus, reikės keisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. spalio 20 d. nutarimas Nr. 1517 „Dėl Įstaigų prie ministerijų“;

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. balandžio 24 d. nutarimas Nr. 358 „Dėl Ministerijų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Vyriausybės įstaigų ir įstaigų prie ministerijų, kitų valstybės institucijų ir įstaigų sąrašą pagal grupes patvirtinimo“;

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimas Nr. 1298 „Dėl Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašą patvirtinimo“;

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. rugsėjo 8 d. nutarimas Nr. 721 „Dėl Lietuvos Respublikos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje draudimo įstatymo įgyvendinimo“.

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimas Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“;

6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 11 d. nutarimas Nr. 970 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymo 3¹ straipsnį“.

Parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimus:

1. Dėl VŠĮ KVRPA pertvarkymo į biudžetinę įstaigą pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugsėjo 26 d. nutarimo Nr. 1025 „Dėl valstybės ir savivaldybių turinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo viešosiose įstaigose“ 14.4 p.

2. Dėl funkcijų pavidimo VŠĮ Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybai, įgyvendinant Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo Nr. IX-987 2, 4, 7, 8 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo 4 straipsnio 5 dalį ir 13 straipsnio 2 dalį.

3. Dėl funkcijų pavidimo VŠĮ „Ekoagros“, įgyvendinant Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo Nr. IX-987 2, 4, 7, 8 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo 4 straipsnio 4¹ ir 5 dalis.

Žemės ūkio ministerijai, kaip VŠĮ KVRPA savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai institucijai priimti sprendimą dėl viešosios įstaigos pertvarkymo į biudžetinę, naujos biudžetinės įstaigos nuostatų tvirtinimo.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Siūlomoms įstatymų nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„rinkos reguliavimo priemonės“, „žemės ūkio produkcija“, „tautinis paveldas“, „nesąžiningi veiksmai“, „pluoštinės kanapės“, „eksporto ir importo licencijos“, „akreditavimas“, „šviečiamosios programos“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.